

От малария в света умират двойно повече хора, отколкото посочва статистиката на Световната здравна организация, твърди изследване, публикувано в британското медицинско списание The Lancet. Болестта, която се пренася от комари, през 2010 г. е отнела живота на 1,24 милиона души, изчислили експертите. В същото време официалните данни на СЗО за същата година посочили цифрата 655 000. И това изследване, и СЗО регистрирали, че в глобален мащаб заболяемостта от малария спада.

По поръчка на благотворителния фонд на Бил и Мелинда Гейтс била създадена база с данни за историята на разпространението на маларията между 1980 и 2010 г. Специалистите използвали по-рано неизвестна информация и нови компютърни модели за изчисляване на заболяемостта от малария с отчитане на общата смъртност в различни страни.

Оказало се, че броят на жертвите на малария от 995 хиляди през 1980 г. е достигнал до 1,82 милиона през 2004 г., а след това започнало снижаване – през 2010 г. болестта причинила смъртта на 1,24 милиона човека.

Това, че пикът се паднал на 2004 г. експертите обяснили с увеличаването на населението. Това е резултат от мощната кампания за борба с маларията, раз-

рият на земното кълбо в близко бъдеще е невъзможно да бъде постигната.

„Според нашите оценки, ако спадът в заболяемостта, започнал през 2004 г., продължи със същите темпове, смъртността от малария ще спадне под 100 хиляди годишно чак след 2020 г.“, заявили изследователите. Независимо от печалните цифри, специалистите виждат в новите данни и оптимистично послание – маларията може да се контролира и това вече се прави. За десет години са излекувани 230 милиона болни от малария и са раздадени също толкова противокомарни мрежи в райони, подложени на риск. Резултатът е огромен спад в смъртността.

Въпреки постигнатите резултати, експертите наблюдават задълбочаване на една тревожна тенденция – маларията се приспособява към лекарствата, които се смятат за най-ефективни в борбата с този недъг.

В последно време данни за

спадане на ефективността от медикаментите

постъпват от Камбоджа. Според лекарите ако подобна тенденция се прояви и в други региони, това може да доведе до глобална катастрофа в областта на здравеопазването.

Било открито, че очистването

МАЛАРИЯ

25 април – Световен ден за Резистентността към

маларийните паразити към лекарствата, предупредили авторите на изследване, организирано от Британския благотворителен фонд Wellcome Trust. Резултатите от изследването на учени от Оксфордския университет били публикувани в медицинското издание Malaria Journal.

Учените анализирали фалшивите антималярийни препарати, иззети в 11 африкански страни от 2002 до 2010 г. Те открили, че някои от тези лекарства съдържали неправилни фармацевтични съставки, които смекчават проявите на болестта, но не я лекуват. Някои от тях биха могли да имат сериозни странични ефекти, показало изследването. Особено в съчетание с други препарати, които пациентът би могъл да употребява например при лечение на ХИВ.

„Ако не бъдат предприети необходимите мерки срещу фалшивите лекарства, това ще постави под заплаха живота на милиони хора, особено деца и бременни жени – заявил доктор Пол Нютън, ръководител на изследването. Огромните разходи за изучаване, разработка и внедряване на антималярийни лекарства ще бъдат напрасни, ако препаратите, употребявани от пациента, поради нечие престъпление или недобросъвестност, се окажат с ниско качество и не са способни да лекуват“.

През 2006 г. Световната здравна организация отправила предупреждение за вероятността от развитие на устойчивост към лекарствата против малария.

Професор Ник Дей, специалист в областта на тропическата медицина, заявил: „В миналото Югоизточна Азия вече два пъти непреднамерено дарила на останалия свят – в частност на Африка – маларийни паразити, невъзприемчиви към терапия“.

Изследователите предупредили, че ако ситуацията продължи да се развива в тази посока, много милиони животи ще се окажат под заплаха. Около половината

от населението на планетата ще се сблъска със заплахата от заразяване.

Съвсем наскоро учените открили устойчива форма на малария, която се разпространява в Индия. Резултатите от тяхното изследване били публикувани в списание The Lancet. Според тях, ако тази форма на паразита се разпространи в цяла Индия, контролът над маларията и нейното изкореняване ще се окажат под въпрос.

Да си припомним, че преди 50 години се образувала устойчива форма на малария към препарата хлорохин, която се разпространила от Мианмар в Индия, а след това в целия свят, унищожавайки милиони хора.

„Новото изследване показва, че историята се повтаря. Устойчивите паразити към препарата артемизинин, явяващ се основа на съвременното лечение на маларията, сега широко се разпространява в Мианмар – заявил професор Майк Търнър. Изправени сме пред неминуема заплаха за живота на хиляди хора“.

Според учените, когато става въпрос за нашите влошаващи се възможности за борба с инфекциозните заболявания, времето ни е ограничено. Маларийните паразити много бързо си изработват устойчивост към известните противомаларийни средства, в това число и към артемизинина, въведен в практиката в средата на 90-те години на миналия век. Данните от последните изследвания довели учените до извода, че трябва да бъдат предприети радикални мерки за предотвратяване на устойчивостта към тези препарати, в противен случай страните, където е разпространено това заболяване, ще се сблъснат с огромни проблеми. По данни на СЗО, примерно

3,4 милиарда човека ежегодно се подлагат на риск

от заразяване с малария, която, както и преди, е широко разпространена в 97 страни на света.

Изследване, проведено под ръководството на Никълъс Уайт от Оксфордския университет показало, че устойчивостта на маларийните плазмодии към артемизинина и препаратите, в комбинация с които той се използва, се разпространява във всички части на Югоизточна Азия, включително Камбоджа, Виетнам и Мианмар.

„Устойчивостта към артемизинина не може да се спре и днес резистентните форми на малария се разпространяват в Югоизточ-

на Азия – писали изследователите, добавяйки, че „устойчивостта към тези лекарства напълно може да обезмисли значителните успехи в борбата с маларията. Новите противомаларийни препарати се намират в стадии на разработка, но те няма да бъдат достъпни още няколко години“.

Пелинът

(на основата на който се произвежда артемизинина) бил използван за лечение на маларията в продължение на векове от древната китайска медицина, но във вид на препарат той започнал да се използва широко значително по-късно от другите противомаларийни препарати (хлорохин и сулфадоксин-пириметамин), но устойчивост към него се развила доста бързо. Ако резистентността към артемизинина продължава да расте със същите темпове, маларията ще се завърне триумфално, поразявайки все повече хора и свеждайки до нула всички постижения на ме-

гърната в Африка при подкрепата на международни спонсори.

От малария загиват преди всичко кърмачета, най-много – в Африка. Но изследователите отбелязали, че и децата в по-голяма възраст, и възрастните хора загиват от нея по-често, отколкото смятала СЗО. През 2010 г. от малария умрели с 433 хиляди повече възрастни и деца над пет години, отколкото твърдяла официалната статистика.

„В медицинските институти учат, че хората, сблъскали се с малария в детството, получават имунитет и рядко умират от малария в напреднала възраст – заявил доктор Кристофър Мърей от Вашингтонския университет в Сиатъл, който ръководил изследването. Но от болничните архиви и други източници ние установихме, че това съвсем не е така“.

Още един важен извод от изследването – победа над мала-

на кръвта от маларийните паразити отнема почти двойно повече време. Процесът, който по-рано продължавал два-три дни, сега – при използване на същите лекарства – продължава четири-пет дни.

Не е ясно защо такава картина се наблюдава само в този регион. В съседен Тайланд ситуацията засега не се е променила.

Възможно е причината да се крие в ниската ефективност на системата за здравеопазване в някои страни и големият дял на фалшивите лекарства на пазара. Тези препарати с ниско качество заплашват живота на милиони хора и могат да попречат на опитите да се поеме контрол над разпространението на болестта в Африка.

Фалшивите медикаменти могат да нанесат непоправима вреда на здравето, а така също да повишат съпротивляемостта на

РИЯТА

За борба със заболяването към терапията расте

Сахара. Изследователите предполагат, че на основата на анализа на ДНК на устойчивите паразити те ще могат да съставят карта на разпространението на резистентността и да предотвратят нейното широко проникване в Африка.

И докато едни изследователи търсят начини да предотвратят по-малкото разпространение на резистентните към лекарствата маларийни паразити, други учени разкриват нови страни от техния „личен живот“.

Както е известно, думата „малария“ произхожда от италианското словосъчетание mala aria – „лош въздух“. Възможно е това название да се е оказало пророческо, доколкото резултатите от ново изследване позволяват да се предположи, че страдащите от този недъг изпускат миризма, привлекателна за комарите, в това число и за преносителите на „блатна треска“.

Изследователи от Швейцария и САЩ открили, че маларийният паразит променя състава на въздуха, изпускан от заразената с малария мишка, което прави гризача по-привлекателен за търсещите храна комари. Резултатите от тези изследвания могат да доведат както до създаване на нови методи за диагностика на маларията, така и до разработка на нови методи за предотвратяване на разпространението на болестта.

Проведени по-рано изследвания вече открили, че хората, страдащи от малария, в по-голяма степен привличат внимание-

то на комарите, което като цяло увеличава скоростта на разпространение на заболяването, но механизмът на това явление досега оставал неясен. Новите изследвания показали, че възбудителят на маларията променя миризмата на заразените носители, изменяйки състава на летливите вещества, с които носителът обогатява атмосферата в процеса на белодробно дишане или потоотделяне.

Ръководителят на изследването Марк Мешър отбелязал, че получените данни позволяват по-добре да се разберат причините за това какво привлича комарите към заразените носители на маларийния възбудител и може би ще подскаже нови идеи за разработка на репеленти срещу преносителите на маларията. Изследователите се надяват също, че точното установяване на това по какъв начин маларийният паразит и другите патогенни паразити променят „букеята от аромати“ на носителите за привличане на преносителите ще позволи да се определят биомаркери за ранна диагностика на заразените.

Джеймс Логан от Школата за хигиена и тропическа медицина в Лондон отбелязал, че изследването на Мешър е първият надежден пример за това, че значителното изменение на състава на летливите органични вещества, изпускани от заразените с малария бозайници, може да променя поведението на комарите. Но Логан предупредил, че за пренос на модела, получен върху заразени с малария животни, върху страдащ от малария човек засега няма достатъчно аргументи (впрочем, няма и аргументи против).

Надежда за победа над маларията дават и постиженията на учените, които в последните години съществено се доближили до

Възможността за промяна на ДНК на комарите

В лабораторни условия изследователите постигнали това, че генът, блокиращ маларийните паразити, се предавал от няколко особи на цяла колония само

за няколко поколения.

Ако този ген бъде разпространен успешно сред естествена популация на маларийните комари, това, както се надяват учените, ще способства за значително намаляване на случаите на заболяване от малария.

По-рано различни групи учени успявали да създадат комари, които не пренасят малария, чрез внедряване на особен ген, който възпрепятства развитието на паразитите, предизвикващи болестта.

Но учените си поставили далеч по-амбициозна задача: да внедрят трансгенните особи в огромната природна популация на комарите на земното кълбо.

Междувременно, ако новият ген не даде на комарите предимство над обичайните способности, той доста скоро ще изчезне. Изследователите от Лондонския университет, а така също от Университета в Сиатъл, са убедени, че решението на този проблем е намерено.

Те внедрили в ДНК на комар ген, отговарящ за производството на ензима I-SceI. Той е способен да разделя молекулите на ДНК на две. Механизмът за възстановяване на клетките използва този ген в качеството на матрица при възпроизводството на молекулите, вследствие на което генът се копира и цялата сперма, произвеждана от мъжкия комар, става носител на този ген. Потомството на въпросните комари получава същия ген и процесът се повтаря многократно.

Професор Андреа Крисанти от Лондонския университет заявил: „Това е много вдъхновяващо технологично постижение и аз се надявам, че то ще открие пътя към решаването на много глобални проблеми в медицината“. Крисанти предсказал, че в бъдеще може би учените ще успеят да внедрят ген, благодарение на който комарите ще хапят животни, а не хора. Така също с методите на генното инженерство ще могат да се блокират размножаването на паразитиращите микроорганизми в насекомите или предаването на болести от самците на комарите.

Владимир ЙОНЕВ

дицината в тази област.

За преодоляване на резистентността изследователите предлагат да се увеличи дозата и продължителността на лечението. Вместо тридневен курс те препоръчват да се назначава противомаларийна терапия в течение на шест дни. Но, както смятат лекарите, това е само временно решение на проблема.

Изследователите оценявали резистентността по пътя на анализ на кръвта на заразени пациенти в 10 страни на света с широко разпространение на маларията. Всеки пациент преминал тридневен курс на лечение с артемизинин, а след това и през три дни комбинирана терапия. При пациентите, живеещи покрай границата на Тайланд и Камбоджа, средното време за почистване на кръвта от паразити било седем часа. А у пациентите, които живеели в Конго, една от трите африкански страни, също проверени в изследването, заедно с Кения и Нигерия, кръвта

Нашият коментар

Прогресът в модерната медицина, както и прогресът в другите сфери на човешка дейност, понякога се оказва съмнителен, дори илюзорен.

Успехът на медикаментозните терапии изглежда по-скоро „успех“ на здравната статистика – стъкмистика...

Експертите от фондацията на Бил и Мелинда Гейтс установяват, че действителните жертви на маларията са **двойно повече**, отколкото съобщава СЗО!?

На кого да разчитат болните граждани, читателите, зрителите – на лекарствата, на официалните здравни институции или на Бог, на съдбата, на медийните реклами?!...

И ако нашите сънародници рекат да се успокояват с факта,

Болестни заплахи и лечебни резерви

че маларията е **болест от други континенти**, това ще бъде поредната им грешка.

Първо – движението на хората в глобален мащаб става все по-интензивно, по-масово.

Още преди около 40 години, когато маларията вече бе ликвидирана у нас, един млад добруджанец почина от малария след като бе пътувал с фолклорен състав до Южна Африка. И една от причините за смъртта му беше, че лекарите вече трудно разпознаваха това заболяване, защото нямаша опит с маларийни пациенти. Забавеното диагностиране в случая доведе до безуспешно лечение

и фатален край на болния.

Второ – маларията, която е изкоренена преди десетилетия в България, ще става все повече и наша (българска, европейска) болест, а не предимно африканска. Защо? Защото с настъпващото глобално затопляне на планетата все повече насекоми (главно комари) „прескачат“ Средиземно море и се развиват в Гърция, Европейска Турция, Италия... Тези неприятни твари, като известният вече тигров комар и много други, носят и малария, и чикунгуния, и какви ли не още инфекциозни проблеми, с които европейците тепърва ще се

сблъскват.

Трето – модерните медикаменти стават и ще стават все по-безсилни в битката с маларията, но... Официалните здравни институции все още нямат рецептори за творческо съчетаване на опита и постиженията на народната (природна) и научната (академичната) медицина за благо на болния...

Съдбата на инфектираните остава в ръцете на самите инфектирани, както оптимистично-саркастично биха се изразили Илф и Петров...

Атанас ЦОНКОВ
Медицински консултант
на в. „Лечител“